

Jak pracować z dzieckiem dyslektycznym w domu?

– kilka wskazówek dla rodziców

Paulina Andrys - pedagog

Rodzice uczniów z problemami w nauce czytania i pisania zgłaszają swoje dzieci do poradni psychologiczno – pedagogicznej w celu ustalenia przyczyny występowania owych trudności. W przypadku rozpoznania specyficznych trudności w uczeniu się (dysleksji, dysortografii, dysgrafii lub dyskalkulii) poradnia wydaje opinię w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych do możliwości psychofizycznych ucznia, która zawiera ogólne zalecenia do pracy z dzieckiem w szkole i w domu, a także wskazuje na potrzebę objęcia dziecka zajęciami specjalistycznymi. I co dalej? Pamiętajmy, że otrzymanie opinii stwierdzającej dysleksję nie spowoduje, że problem zniknie. Dysleksja nie ustępuje samoistnie. Zdiagnozowanie problemu dziecka to dopiero pierwszy krok na drodze do pokonania trudności, wstęp do planowania oddziaływań terapeutycznych.

Niejeden rodzic ucznia ze zdiagnozowaną dysleksją rozwojową zastanawia się nad skutecznymi sposobami wspierania swojego dziecka w nauce czytania i pisania. Z uwagi, iż potrzeby oraz trudności każdego ucznia są nieco odmienne, nie ma jednego, uniwersalnego przepisu na pokonanie dysleksji. Warto jednak zwrócić uwagę na pewne ogólne wskazówki, które mogą stać się bardzo pomocne dla większości dzieci.

- Pracuj z dzieckiem systematycznie. Pamiętaj jednak, że najlepiej sprawdza się zasada: mniej, a częściej! Zapewnij dziecku codzienne 10 – 15 minutowe ćwiczenia czytania i pisania. Warto zadbać o to, aby nauka w domu wykonywana była najlepiej w tym samym czasie i miejscu. Unikniemy dzięki temu prób targowania się o przesunięcie terminu rozpoczęcia pracy.
- Wykorzystuj uczenie wielozmysłowe polegające na uaktywnieniu możliwie największej ilości zmysłów dziecka, co pozwoli na łączenie informacji odbieranych różnymi kanałami zmysłowi zaangażowanymi w uczenie się: kanał wizualny (oczy), słuchowy (uszy), kanał dotykowy (ręce, narządy mowy), kanał kinestetyczny (ruch całego ciała).
- Pomagaj dziecku w zaplanowaniu własnej pracy, gdyż uczniowie z dysleksją często mają z tym problem. Kiedy Twoje dziecko ma do przyswojenia większą partię materiału postaraj się mu pomóc w zaplanowaniu działań i efektywnym rozłożeniu pracy w czasie. Warto zaproponować dziecku korzystanie z dostępnych kalendarzy - książkowego, ściennego lub też internetowego.
- Stosuj powtórki. Uczenie się dzieci z dysleksją wymaga wielu ćwiczeń i powtórzeń. W celu utrwalenia danej wiedzy uczeń ze specyficznymi trudnościami w nauce potrzebuje niekiedy nawet kilkaset razy więcej ćwiczeń, niż jest to potrzebne przeciętnie. Staraj się zadbać o urozmaicony sposób stosowania powtórzeń, z zaangażowaniem różnych kanałów poznawczych, zapobiegając na ile to możliwe znużeniu dziecka. Ważne jednak, aby wszelkie powtórki wykonywane były uważnie. W przeciwnym razie mogą sprzyjać utrwalaniu błędów. Zrezygnuj z mechanicznego przepisywania wyrazów i zamiast tego zastosuj bardziej aktywne ćwiczenia pamięci. Możesz na przykład wykorzystać następującą technikę: POPATRZ NA WYRAZ – ZAKRYJ GO – ZAPISZ GO –

ODSŁOŃ I SPRAWDŹ – POWTÓRZ JEŚLI POPEŁNIŁEŚ BŁĄD. Skuteczne może okazać się także np. wykorzystanie „Dyktanda w 10 punktach” Marty Bogdanowicz.

- Sprawdzaj zeszyty dziecka i dopilnuj, aby poprawiało popełnione błędy. Na marginesie zeszytu zapisuj ołówkiem, ile błędów znajduje się w danej linijce. Zadaniem dziecka jest samodzielnie ich odszukanie, przy czym ma możliwość skorzystania w tym celu ze słowniczka ortograficznego, który powinien znajdować się w jego zasięgu. Następnie dziecko poprawia zauważone błędy i podaje regułę uzasadniającą pisownię danego słowa. Zaproponuj także dowolne ćwiczenie, które utrwali poprawną pisownię wyrazu. Na koniec pamiętaj o wymazaniu zapisów na marginesie i nagrodzeniu dziecka za wykonaną pracę np. pochwałą słowną.
- Dostrzegaj mocne strony dziecka, chwal jego starania i najdrobniejsze postępy. Wkład pracy ucznia z dysleksją w naukę często może być nieadekwatny do efektów. Dziecko z dysleksją musi pracować więcej, by osiągnąć te same wyniki, co dziecko bez dysleksji. Liczne porażki i niepowodzenia szkolne sprzyjają utracie wiary we własne możliwości i zniechęcają do nauki. Stąd tak ważne zauważanie każdego podjętego wysiłku. Uzbrój się w cierpliwość, z czasem zauważysz postępy.

SUGESTIE DOTYCZĄCE USPRAWNIANIA CZYTANIA:

- Pamiętaj, że czytać można się nauczyć, tylko czytając.
- Ważne, aby trening czytania odbywał się codziennie, także podczas dni wolnych od nauki. Przerwy w czytaniu negatywnie wpływają na już opanowane umiejętności.
- Trening głośnego czytania wspomaga technikę czytania. Natomiast jeśli dziecko poszukuje informacji na dany temat, czyta coś dla siebie, zadaną lekturę, powinno czytać po cichu.
- Stosuje „czytanie na raty” czyli czytaj z dzieckiem na zmianę. Dzięki temu przyspieszysz tempo czytania i jednocześnie rozgrywanie się akcji, co zwiększy zaciekawienie jej przebiegiem. Tłumacząc trudne słowa i wyrażenia ułatwisz dziecku zrozumienie treści tekstu.
- Postaraj się ustalić stałą porę czytania oraz czas czytania. W zależności od wieku dziecka wydłużamy czas czytania, szczególnie czytania samodzielnego.
- Pokaż dziecku, że czytanie i pisanie jest mu potrzebne na co dzień. Możesz poprosić dziecko o przeczytanie składu zakupionego produktu spożywczego, instrukcji obsługi, nagłówek w gazetach lub przepisu kulinarnego podczas przygotowania potrawy. Możesz zachęcić również dziecko do czytania innym, np. młodszemu rodzeństwu lub dziadkom. Wcześniej jednak dziecko powinno przygotowywać się do tego zadania przez czytanie na głos w ciągu kilku dni wybranego tekstu (np. fragmentu baśni).
- Jeżeli dziecko nie jest w stanie lub nie chce przeczytać całej książki pozwól mu odsłuchać jej fragmenty z audiobooka, czyli nagranego tekstu książki. Audiobooki pomagają w przyspieszeniu procesu czytania lektur. Można zakupić je np. w empikach

lub marketach, często są dostępne także do wypożyczenia w bibliotekach pedagogicznych, w dużych bibliotekach publicznych i bibliotekach dla osób niewidomych. Pamiętać należy jednak o nauczaniu dziecka umiejętnego korzystania z książki mówionej. Mianowicie słuchaniu tekstu z płyty powinno towarzyszyć jednocześnie czytanie – śledzenie go wzrokiem w książce (np. 2-3 strony). Następnie dziecko wysłuchuje tekstu do końca rozdziału i podsumowuje go w formie streszczenia ustnego lub pisemnego (postać planu bądź wypracowania). Warto także przedyskutować z dzieckiem wybrane problemy.

- U uczniów napotykających na znaczne trudności w czytaniu zaleca się technikę „czytania w parach”, która powinna odbywać się codziennie (ok. 10 minut). Polega ona na tym, że dorosły czyta wraz z dzieckiem jednocześnie ten sam tekst, przy czym rodzic czyta ściszym głosem, wydłużając wyrazy. W tym samym czasie dziecko również czyta głośno, starając się nadażyć za dorosłym. Ważne, aby czytać całymi wyrazami, unikając głoskowania i skandowania sylab. W ten sposób technika czytania dziecka ulegać będzie poprawie, a tempo czytania się przyspieszy.
- Możesz spróbować zastosować także czytanie z powtórzeniami, w którym dziecko czyta na głos dany tekst przez 1 minutę. Dorosły notuje liczbę poprawnie przeczytanych słów. Procedurę powtarzamy 2-3 razy na tym samym tekście. Dzięki temu ćwiczeniu dziecko zauważa, że trening czytania przyczynia się do poprawy jego tempa.
- Czytaj dziecku przed zaśnięciem codziennie około 20 minut. Wspólnie wybierzcie lekturę interesującą dla Was obojga, aby czytanie kojarzyło się dziecku dobrze i sprawiało przyjemność. Dzięki temu „czytanie do poduszki” stanie się nawykiem, a także okazją do wspólnego spędzenia czasu, pośmiania się, wspólnej refleksji nad losem bohaterów książki i przeżywania radości z dobrego zakończenia.
- Kiedy wieczorem dziecko nie chce iść spać, pozwól jemu nie gasić światła przez 20-30 minut, jednak pod warunkiem, że w tym czasie będzie czytało książkę. Zapewne wybierze czytanie. Jeśli będziesz robić to codziennie, to po kilku tygodniach stanie się to jego nawykiem i dziecko samo zapragnie poczytać do snu.

Mam nadzieję, że powyższe wskazówki zachęcą Państwa do podjęcia pracy z dziećmi i aktywnego ich wspierania w pokonywaniu specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu. Zachęcam do lektury książki „*Uczeń z dysleksją w domu*”, w której znajdziecie Państwo więcej wskazówek i porad dotyczących pracy z dzieckiem dyslektycznym. Życzę wszystkim rodzicom owocnej pracy, wytrwałości i zadowolenia z osiągniętych postępów Państwa dzieci.

Bibliografia:

- M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, M. Rożyńska, *Uczeń z dysleksją w domu*. Gdynia 2011.